

VII. Variation and change 33. Sociolinguistic aspects of variation and change

3.-3.4, s. 790-794

- Byly provedeny sociolingvistické výzkumy ohledně fonologických variací na 3 jazycích: ASL, Auslan, Novozélandský znakový jazyk
- Z výzkumu ze 70. let ASL u znaků které mají dvě varianty - jeden prováděný na obličeji, jeden na rukou, bylo zjištěno, že černí znakovíci častěji používají varianty prováděné na rukou a také že se liší znaky Neslyšících z Atlanty a z New Orleans
- Podobná studie ze 70. ukázala, že bílí používají více jednoruční varianty znaků než černí. Také bylo zjištěno, že znakovíci jižané (southerners) používají více dvouručních znaků, než nejižané (non-southerners), starší znakovíci více používají dvouruční znaky než mladí znakovíci
- Frishberg (1975) a Wollová (1987) si všimli, že diachronní změny ve znakových jazycích souvisí se synchronní fonologickou variací, například dvouruční znaky se stávají jednoručními, nesymetrické symetrickými, vyšší položené znaky se znakoví níže
- v 90. letech proběhl výzkum ASL fonologických variací Ceil Lucasovou a jejím týmem, tento výzkum byl udělán se vzorkem 207 znakovíci, nerodilých (early learners) uživatelů i Neslyšících z různých vrstev a z různých míst (Staunton, Virginia; Frederick, Maryland; Boston, Massachusetts; Olathe, Kansas; New Orleans, Louisiana; Fremont, California; and Bellingham, Washington), etnik, věkových kategorií a genderu
- výzkum znaku DEAF
  1. reprezentativní tvar znaku DEAF, kdy je znak od ucha k bradě
  2. varianta s metatezí = od brady k uchu,
  3. varianta redukovaná forma, kdy se prst dotýká jen tváře
- faktory způsobující tuto variantu jsou jazykové, sociální
- ve jmenných složeninách (DEAF WORLD) častěji varianty
- jako součást predikátu častěji reprezentativní tvar ("Ona je Neslyšící.")

ze sociálních faktorů důležité bylo bydliště a věk znakovíciho

- respondenti z Kansas, Missouri, a Virginia mnohem méně často používali reprezentativní tvar než respondenti z Bostonu, starší respondenti z Bostonu mnohem více používali reprezentativní tvar než mladší

stylistický faktor

- ve vyprávění se používal reprezentativní tvar méně často než v dialogu, ale na k tomu nebylo mnoho vzorků a je potřeba další výzkum

Variace mezi znaky s tvarem ruky D (lexikální znaky i index)

- reprezentativní tvar D
- varianty: přidání palce, pokrčení ukazováku, tvar B
- mnohem více záleží na fonologickém okolí a gramatické okolí (například tvar B užívám u wh- otázek více než jinde), ale sociální faktory také mají vliv
- v California, Kansas/Missouri, Louisiana, a Massachusetts více používají reprezentativní tvar D než v Maryland, Virginia, a Washingtonu, kde tvar D u indexu nepoužívají, vliv má i věk, etnická příslušnost, třída; starší používají častěji tvar D, mladší častěji tvar D s palcem nebo tvar B

- U znaku KNOW který je v reprezentativním tvaru na čele může dojít k nižšímu položení znaku na tvář nebo do oblasti hrudi, hlavní faktor je gramatické okolí nebo fonologické okolí; ale v rámci sociálních faktorů mladí mluvčí, muži a nerodilý mluvčí používají častěji nižší varianty než starší znakoví, ženy a rodilý mluvčí
- Afroameričtí neslyšící a obyvatelé Virginia a Washington se přiklánějí více k reprezentativnímu tvaru než bílí a respondenti z ostatních pěti oblastí.